

แผนการปฏิบัติงาน

สำหรับสวนส้มปลูกใหม่

รศ. อำไพวรรณ ภราดรวัฒน์, รศ.ดร. นิพนธ์ ทวีชัย, ดร.ปราณี ฮัมเมอิ่งค์
ภาควิชาโรคพืช คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. การเตรียมแปลงปลูกและดินสำหรับการปลูก

1. หากที่ดินแปลงปลูกมีขนาดใหญ่ ควรเริ่มปรับพื้นที่หรือเตรียมดินในฤดูแล้ง
2. ไถดินเพื่อปรับสภาพแปลงปลูก รื้อสิ่งกีดขวางออก เพื่อพื้นที่มีสภาพโล่ง
3. วัดแนวเขตพื้นที่ (กว้าง-ยาว) และทำแผนที่ของดินแปลงที่ปลูก
4. กำหนดจำนวนต้นส้มและเลือกกระยะปลูก ตามความต้องการ โดยยึดหลักดังนี้
 - 4.1 ควรวาง แถวของต้นส้ม อยู่ในแนวทิศเหนือ-ใต้
 - 4.2 มาตรฐานของการปลูก ระยะต้นส้ม*ระยะแถว คือ 4*4 5*5 3.5*7 4*8 เมตร
 - 4.3 กำหนดจำนวนกิ่งพันธุ์หรือต้นพันธุ์ส้มที่ต้องการใช้ในการปลูก (ควร + เพิ่ม 2%)
 - 4.4 กำหนดจำนวนแถว วางแนวและตำแหน่งของต้นส้มที่จะปลูกในพื้นที่จริง
5. ไถพรวนดิน ยกแนวปลูกให้เป็นร่องปลูกฟูก หรือ ฟันดินพูนเป็นโซด (กะทะคว่ำ) ร่องปลูกฟูกหรือโซดควรสูงจากพื้นดินเดิมอย่างน้อยประมาณ 50-75 ซม.
6. ย่อยดินตรงบริเวณที่จะปลูกต้นส้มให้ละเอียดเหมาะสมต่อการปลูกพืช
7. ปรับปรุงสภาพดินของแนวร่องปลูกหรือบริเวณโซดที่จะปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกเก่า
8. ปักไม้รวก (ยาวประมาณ 50-60 ซม.) ตรงบริเวณจุดกำหนดหรือโซดที่จะปลูกต้นส้มให้แต่ละจุดที่จะปลูกต้นส้มในแต่ละแถวปลูก อยู่ในแนวที่ตรงกัน
9. หากดินที่จะปลูกต้นส้มเป็นดินร่วนปนทราย ควรจัดเตรียมเศษพืชหรือฟางเพื่อการคลุมดินรักษาความชื้น

10. เก็บตัวอย่างดินบริเวณที่จะปลูกต้นส้ม ส่งหน่วยงานเพื่อวิเคราะห์ความเป็นกรดเป็นด่าง โครงสร้างของดิน ปริมาณอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารที่จำเป็น

2. การเตรียมต้นพันธุ์ส้ม

1. หากเลือกใช้ต้นพันธุ์ส้มเป็นกิ่งตอน ควรพิจารณาดังนี้
 - 1.1 เป็นกิ่งตอนจากแหล่งหรือผู้ขายที่เชื่อถือได้
 - 1.2 ต้นส้มต้นแม่ต้องแข็งแรง ไม่เป็นโรครินหนึ่งและโรคทริสเตซ่า หรือโรคไวรัสอื่นๆ และมีลักษณะที่ดีตรงตามสายพันธุ์
 - 1.3 ต้นส้มต้นแม่ควรมีอายุมากกว่า 7-8 ปีขึ้นไป
 - 1.4 กิ่งตอนควรเป็นกิ่งที่ตั้งหรือตั้งตรงที่มีอายุ 1-1.5 ปี กิ่งแข็งแรง กลม - ไม่มีหนาม สีเขียวอมน้ำตาลหรือสีน้ำตาลอมเขียว มีรากออกโดยรอบขั้ว
 - 1.5 ความสูงของกิ่งตอน 45-55 ซม. (ไม่ควรเกิน 60 ซม.)
 - 1.6 กิ่งตอนไม่ควรเพาะชำอยู่ในถุงนานเกิน 6 เดือน
2. หากเลือกใช้ต้นพันธุ์ส้มเป็นต้นต่อที่ติดตาหรือเสียบยอด ควรเลือกที่มีลักษณะดังนี้
 - 2.1 ต้นพันธุ์ส้มจากแหล่งหรือผู้ขายที่เชื่อถือได้ หรือได้ผ่านรับรอง การปลอดโรค
 - 2.2 ต้นพันธุ์ส้มแข็งแรงไม่เป็นโรครินหนึ่งและโรคทริสเตซ่าหรือโรคไวรัสอื่นๆ และมีลักษณะที่ดีตรงตามสายพันธุ์
 - 2.3 ต้นพันธุ์ส้มไม่ควรปลูกอยู่ในถุงเพาะชำ ภายหลังจากติดตาหรือเสียบยอดเกินกว่า 1 ปี
 - 2.4 เลือกใช้ชนิดของต้นต่อส้มให้เหมาะสมกับพันธุ์ส้มและสภาพของดินที่ปลูก
 - 2.5 พื้นที่ที่จะปลูกต้นส้มปลอดโรค ควรหากไกลจากแหล่งปลูกเดิม
 - 2.6 ต้องระมัดระวังการติดโรคภายหลังจากการปลูก

3. ระยะเวลาปลูกและวิธีการปลูกที่เหมาะสม

1. สามารถเลือกเวลาปลูกเมื่อใดก็ได้ ถ้าแปลงปลูกมีการติดตั้งระบบน้ำชลประทาน
2. ควรปลูกในเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนตุลาคม หากอาศัยน้ำฝนโดยไม่มีแหล่งน้ำ
3. กิ่งหรือต้นพันธุ์ส้มที่จะนำลงปลูกควรเป็นระยะใบแก่ (ไม่ควรมีใบอ่อน) หากเป็นกิ่งตอนควรให้ปลายรากมีสีเหลืองหรือสีนวล
4. ต้นพันธุ์ส้มติดตาหรือเสียบยอด ควรปลูกโดยการจ้ดระบบราก
5. ต้นพันธุ์ส้มที่มีรากชงงโดยเฉพาะรากใหญ่ หากไม่สามารถจ้ดระบบรากได้ ไม่ควรนำลงปลูก
6. อย่าปลูกต้นพันธุ์ส้มลึก ควรปลูกและกลบหน้าดินให้เสมอขั้วบนของกิ่งตอน หรือเสมอระดับหน้าดินเดิมของถุงเพาะชำ
7. ควรปลูกโดยจัดให้ลำต้นหลักของต้นพันธุ์ส้มตั้งตรง ปักหลักไม้รวกและผูกยึดต้นส้มให้แน่น ระวังอย่าให้ต้นส้มโยกคลอน
8. ควรหาฟางข้าวหรือเศษพืชคลุมดินบริเวณโชดที่ปลูกต้นส้ม โดยเฉพาะในดินร่วนหรือดินปนทราย

4. การดูแลและการทำงาน (หลังปลูก - ต้นอายุ 1 ปี)

1. ผูกยึดต้นส้มให้แน่นกับหลักไม้รวกที่ปักไว้เพื่อป้องกันไม่ให้ต้นส้มโยกคลอน
2. ต้องให้น้ำแก่ต้นส้มที่ปลูกใหม่อย่างสม่ำเสมอและเพียงพอ ระวังอย่าให้ต้นส้มขาดน้ำ
3. หากต้องการให้ปุ๋ยทางดินแก่ต้นส้ม ควรเลือกใช้ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอกเก่า หรือปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 16-20-0 หรือ 20-20-0 50-55 วัน/ครั้ง ตั้งแต่อายุ 6-12 เดือนหลังปลูก
4. ควรให้ปุ๋ยทางใบสูตรเสมอแก่ต้นส้ม เช่น 30-20-10 19-20-20 เดือนละ 1-2 ครั้ง
5. ในฤดูแล้ง ควบคุมบริเวณทรงพุ่มด้วยเศษพืช ฟางข้าว ต้นถั่ว เปลือกถั่ว
6. ระวังการทำลายของเพลี้ยไฟและหนอนชอนใบในระยะยอดและใบอ่อน
7. ตั้งแต่ต้นส้มอายุ 8 เดือนขึ้นไป ควรตัดแต่งกิ่งกระโดง กิ่งแห้งและกิ่งเป็นโรค
8. อย่าฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดวัชพืชใกล้บริเวณโคนต้นหรือทรงพุ่ม
9. ระวังการทำลายของโรคแคงเกอร์หรือโรคใบจุดที่ใบอ่อนในฤดูฝน
10. หากต้องการให้ต้นส้มเติบโตเร็วและแข็งแรง ควรใช้วัสดุปรับปรุงคุณภาพของดิน เช่น อินทรีย์วัตถุ ปุ๋ย ให้เหมาะสมกับชนิดของดิน
11. ปลูกซ่อมแซมต้นส้มที่ตายหรือไม่แข็งแรง โดยใช้พันธุ์ส้มที่สมบูรณ์แข็งแรง
12. หากแปลงปลูกอยู่ในสภาพที่โล่ง ใกล้นาข้าว ที่รกร้าง ควรรีบปลูกพืชล้อมที่หรือพืชกำบังลม ภายหลังจากที่ปลูกต้นส้มแล้ว
13. หากต้องการปลูกต้นไม้อื่นเป็นพืชเสริมรายได้ ให้เลือกชนิดที่เหมาะสมกับส้มที่ปลูก

5. การดูแลและการทำงาน (ต้นอายุ 1-2 ปี)

1. ให้เริ่มสร้างทรงพุ่ม โดยมีลำต้นหลักเพียงลำต้นเดียวและมีกิ่งใหญ่ 3-5 กิ่ง
2. ควบคุมให้แตกยอดอ่อนเป็นรุ่นหรือเป็นชุดพร้อม ๆ กันตั้งแต่ต้นส้มอายุ 1 ปี
3. บังคับการแตกยอดอ่อนให้มีการแตกตาข้างมากกว่าการแตกตายอด
4. การแตกยอดสามารถบังคับให้เกิดได้ทุกๆ 50-55 วันโดยอาศัยวิธีการให้น้ำเป็นระยะ ๆ
5. ขนาดของใบส้มควรได้มาตรฐาน ใบหนา สีเขียวเข้ม ไม่แสดงอาการขาดธาตุอาหารหลักหรืออาหารรอง
6. การให้ปุ๋ยทางดินควรเริ่มปรับเป็นการให้ 60 วัน/ครั้ง และอาจให้สลับระหว่างปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมีควรใช้สูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16
7. เริ่ม "สอนดอก" เมื่อต้นส้มอายุประมาณ 20-24 เดือน โดย "เว้นน้ำ" หรือ "กักน้ำ" และให้เริ่มผลิยอดพร้อมตาออกในส้มรุ่นที่ 1 หรือ รุ่น 2
8. หากต้นส้มมีขนาดของใบเล็กกว่าปกติ ให้ควบคุมขนาดของใบโดยการให้ปุ๋ยทางใบที่มีธาตุฟอสฟอรัส (P) สูง เช่น สูตร 15-30-15 ก่อนการเว้นน้ำหรือกักน้ำ
9. ในการบังคับการแตกยอดอ่อนพร้อมดอกรุ่นแรก อาจใช้วิธีการกักน้ำให้ต้นส้มมีสภาพขาดน้ำในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ได้ จากนั้นจึง "ขึ้นน้ำ" โดยการรดน้ำอย่างเพียงพอเพื่อให้ต้นส้มผลิยอดอ่อนชุดใหม่
10. ความสูงของต้นส้มที่เริ่มการบังคับให้ออกดอกและติดผล คือ 1 - 1.5 เมตร หรือเริ่มเก็บผลได้เมื่อต้นมีความสูงประมาณ 2-2.5 เมตร

6. การดูแลการทำงาน (ต้นอายุ 3 ปีขึ้นไป)

1. การตัดแต่งกิ่งต้นส้มให้ตัดแต่งกิ่งกระโดงที่ยาวและมีหนาม กิ่งบิดไขว้ กิ่งเป็นโรคหรือถูกแมลงทำลาย ควรเริ่มตัดแต่งได้เมื่อหมดฤดูฝน หรือในเดือนพฤศจิกายนหรือ เดือนธันวาคม
2. หากต้นส้มแสดงอาการขาดธาตุอาหารรอง โดยเฉพาะธาตุแมกนีเซียมและธาตุสังกะสี ให้รีบแก้ไขโดยการให้ทางดิน หรือการฉีดพ่นทางใบก่อนการบังคับการออกดอก
3. ก่อนการบังคับการออกดอก (ในระหว่างการเว้นให้น้ำหรือการกักน้ำ) ประมาณ 2 เดือน ถ้าหากต้นส้มมีใบขนาดใหญ่มาก ใบหนาทึบ ให้ฉีดพ่นปุ๋ยทางใบสูตร 15-30-15 หรือ 10-52-17 หรือ 0-52-34 อัตรา 50-60 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร อย่างน้อย 3-4 ครั้ง
4. บังคับให้ต้นแตกยอดอ่อนเป็นชุดพร้อม ๆ กัน ในเดือน ธันวาคม ถึงเดือน มกราคม โดยการไม่ให้น้ำแก่ต้นส้ม "เว้นน้ำ" หรือ "กักน้ำ" ในเดือนตุลาคม ถึงเดือน พฤศจิกายน ให้ต้นส้มมีลักษณะใบแก่เต็มที่และแสดงอาการขาดน้ำประมาณ 15-20 วัน จากนั้นจึง "ขึ้นน้ำ" โดยการรดน้ำให้แก่ต้นส้มอย่างเพียงพอจนต้นส้มฟื้นจากอาการขาดน้ำ
5. การให้ปุ๋ยทางดินแก่ต้นส้ม ตั้งแต่อายุ 3 ปีเป็นต้นไป ควรพิจารณาความสมบูรณ์ของต้นส้ม ขนาดของใบ และผลของการวิเคราะห์ดินเป็นสำคัญ ในสภาพทั่ว ๆ ไปให้ใช้ปุ๋ยเคมี (สูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16) สลับกับปุ๋ยอินทรีย์(ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก) ทุก ๆ 2 เดือน ยกเว้นในฤดูฝนไม่ควรใช้ปุ๋ยคอกที่มีไนโตรเจน (N) สูง และหากใบส้มมีขนาดใหญ่มาก อาจมีความจำเป็นในการเลือกใช้ปุ๋ยที่มีธาตุฟอสฟอรัส (P) และธาตุโพแทสเซียม (K) สูงสลับแทนบ้าง (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในดินที่เป็นกรด)
6. การขึ้นน้ำหรือบังคับให้ต้นส้มผลิยอดอ่อนในปลายเดือนธันวาคม ถึง ต้นเดือนมกราคม สามารถใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์อย่างใดอย่างหนึ่งได้ ดอกส้มที่ได้ในเดือนนี้จะเป็นผลผลิต "รุ่น 1" ที่เก็บได้ในเดือนตุลาคม หรือ พฤศจิกายน ในปีถัดไป

7. การผลิตส้มโชกุนรุ่นตรุษจีนและรุ่นสารทจีน

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดผลของส้มโชกุน

1. อายุการเก็บเกี่ยวของผลส้มโชกุน(หรือ ส้มสายน้ำผึ้ง) เฉลี่ย 10-11 เดือน
2. การผสมของดอกและผลของส้มโชกุนโดยธรรมชาติจะมีเปอร์เซ็นต์ค่อนข้างสูง
3. เพลลีย์ไฟจัดเป็นศัตรูที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีผลต่อการติดผลอ่อนของส้มโชกุน(รวมทั้ง ส้มสายน้ำผึ้งอื่น)
4. การรบกวนการผสมเกสรของดอกส้มโชกุน (รวมทั้งส้มชนิดอื่น ๆ) ในวันดอกส้มบานที่จัดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ดอกส้มและผลอ่อน (ภายหลังจากดอกบาน) ร่วง ได้แก่
 - 4.1 ฝนตกในวันดอกส้มบาน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาเช้า)
 - 4.2 รดน้ำหรือมีการให้น้ำ (อย่างมาก) แก่ต้นส้มในระยะดอกบาน
 - 4.3 ฉีดพ่นสารเคมีเกษตรแก่ต้นส้มในระยะดอกบาน
 - 4.4 อากาศร้อนจัด (อุณหภูมิสูงเกิน 37-38 C) และความชื้นสัมพัทธ์ต่ำมาก
 - 4.5 ดอกส้มไม่สมบูรณ์แข็งแรง ขนาดดอกเล็ก กลีบสั้น สีขาวหม่นหรือคล้ำ

4.6 การทำลายของเพลี้ยไฟโดยการดูดน้ำเลี้ยงที่ดอกตูมและดอกบาน

5. ต้นส้มมีสภาพไม่สมบูรณ์เพราะเป็นโรคกรีนนิ่ง โรคทริสเตซ่า โรครากเน่าและโรคโคนเน่า โรคขาดธาตุอาหาร มักออกดอกจำนวนมาก แต่ติดผลน้อยหรือผลร่วงก่อนกำหนดง่าย
6. ต้นส้มที่ทรงพุ่มที่บวม ใบมีขนาดใหญ่ผิดปกติ มีการแตกกิ่งก้านยาวและเป็นกิ่งกระโดง ลักษณะเป็นเหลี่ยม มีหนามมาก จะออกดอกยากและจำนวนดอกต่อต้นน้อยผลส้มมักมีขนาดใหญ่เกินไป ผลมีน้ำหนักเบา เปลือกหนา เนื้อน้อยและมีรสจืด
7. ต้นส้มที่ปลูกลึกและค่อนข้างลึก และมีระบบรากฝอยไม่สมบูรณ์แข็งแรง จำนวนรากน้อยหรืออยู่ค่อนข้างลึกจากผิวดิน มักแสดงอาการขาดธาตุอาหารได้ง่ายและบ่อยทำให้ต้นส้มอาจติดผลน้อยหรือผลส้มมีขนาดเล็กกว่าปกติ

2. วิธีการบังคับการออกดอกรุ่นตรุษจีน

1. ตัดแต่งกิ่งกระโดงภายในทรงพุ่ม กิ่งแห้ง กิ่งเป็นโรคหรือมีแมลงทำลาย ทันทีกายหลังจากการเก็บเกี่ยวเสร็จ ในเดือนมกราคม ถึง เดือนกุมภาพันธ์
2. ตัด/ตาย หรือควบคุมวัชพืช ให้เสร็จเรียบร้อย ภายในเดือน มกราคม-กุมภาพันธ์ โดยทำพร้อมๆ กับการ "เว้นน้ำ" หรือ "กักน้ำ" ต้นส้ม
3. ควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์บริเวณรอบทรงพุ่มในปลายเดือนมีนาคม ถึงเดือนเมษายน
4. สภาพต้นส้ม ก่อนหรือระหว่างการกักน้ำ ควรมีใบแก่ 2 ชุด โดยไม่มีการผลิยอดอ่อนชุดใหม่ จึงจะทำให้ต้นส้มมีการสะสมอาหารเพียงพอต่อการออกดอก
5. ต้นส้มที่ไม่มีผลส้ม (รุ่นร้อง) บนต้น ให้รดน้ำแบบเว้นน้ำ คือ "ไม่เหยงและไม่แตก" ส่วนต้นที่มีผลส้มบนต้น ให้ "กักน้ำ" โดยให้ต้นมีสภาพต้นเหยง
6. เมื่อต้นส้มมีใบแก่เต็มที่และ/หรือ แสดงอาการขาดน้ำ (เล็กน้อย) ให้ "ขึ้นน้ำ" โดยการใส่ปุ๋ยและรดน้ำให้แก่ต้นส้มเพื่อบังคับให้ผลิยอดและใบอ่อน ภายในเดือนมีนาคม หรืออย่างช้า ไม่เกินเดือนพฤษภาคม
7. การ "ขึ้นน้ำ" อาจเลือกใส่ปุ๋ยเคมี (สูตรเสมอ) หรือปุ๋ยคอกให้แก่ต้นส้มและรดน้ำให้อย่างเพียงพอสม่ำเสมอดอกส้มจะบานในราวสัปดาห์ที่ 3-สัปดาห์ที่ 4ของการให้น้ำ
8. ดูแลรักษาใบส้มชุดนี้อย่าให้เกิดความเสียหายเนื่องจากการทำลายของเพลี้ยไฟ หนอนซอนใบ และโรคแคงเกอร์ใบส้มชุดนี้ต้องสมบูรณ์ไม่แสดงอาการขาดธาตุอาหาร
9. หากต้นส้มผลิยอดอ่อนพร้อมดอกส้มได้ในเดือนมีนาคม ถึง เดือน พฤษภาคม จะเป็นผลผลิตที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ในปลายเดือนกุมภาพันธ์ ถึงต้นเดือนเมษายน ซึ่งตลาดมีความต้องการมาก และเป็นช่วงเวลาที่ไม่มีผลไม้ชนิดอื่น ๆ น้อย

3. วิธีการบังคับการออกดอกรุ่นสารทจีน

1. ต้นส้มที่สามารถบังคับการออกดอกรุ่นสารทจีนได้ ต้องมีผลส้มรุ่นที่ 1 (ส้มปี) อยู่จำนวนน้อยหรือไม่มีผลส้มรุ่น 1
2. ต้องเป็นต้นส้มที่มีการแตกยอดอ่อนจำนวนมาก (หรือยอดอ่อนพร้อมดอก) เมื่อเดือน พฤษภาคม ถึง เดือน มิถุนายน

3. ต้องมีการบังคับให้ต้นส้มแตกยอดอ่อน ระหว่างปลายเดือน กรกฎาคมถึงปลายเดือน สิงหาคม
4. สภาพต้นส้ม ก่อนหรือระหว่างการกักน้ำ ควรมีใบแก่ 2 ชุด โดยไม่มีการผลิยอดอ่อนชุดใหม่ จึงจะทำให้ต้นส้มมีการสะสมอาหารเพียงพอต่อการออกดอก
5. การควบคุมให้ต้นส้มแตกใบอ่อนจะใช้วิธีการ "กักน้ำ" และการฉีดพ่นปุ๋ยที่มีค่า P สูง
6. เมื่อต้นส้มมีใบแก่เต็มที่ และ/หรือ แสดงอาการขาดน้ำ (เล็กน้อย) ให้ "ขึ้นน้ำ" โดยการใส่ปุ๋ยและรดน้ำให้แก่ต้นส้ม เพื่อบังคับให้ต้นส้มผลิยอดและดอก ภายในปลายเดือน กันยายน หรืออย่างช้า ไม่เกินต้นเดือนพฤศจิกายน
7. การ "ขึ้นน้ำ" อาจเลือกใส่ปุ๋ยเคมี(สูตรเสมอหรือตัวท้ายสูง)ให้แก่ต้นส้มและรดน้ำให้เพียงพอ อย่างสม่ำเสมอต้นส้มจะบานในราวสัปดาห์ที่3-สัปดาห์ที่4ของการขึ้นน้ำ
8. ดูแลรักษาใบส้มชุดนี้อ่าให้เกิดความเสียหายเนื่องจากการทำลายของ เพลี้ยไฟ หนอนชอนใบ และโรคแคงเกอร์ ใบส้มชุดนี้ต้องสมบูรณ์ไม่แสดงอาการขาดธาตุอาหาร
9. หากต้นส้มผลิยอดอ่อนพร้อมดอกส้มได้ในเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน จะเป็นผลผลิตที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ในเดือนสิงหาคม ถึง ต้นเดือน กันยายน ซึ่งตลาดมีความต้องการมาก เนื่องจากเป็นช่วงเวลาของเทศกาลสารทจีนและไหว้พระจันทร์

4. การรักษาคุณภาพที่ดีของผลส้มโชกุน

1. ระมัดระวังการทำลายของเพลี้ยไฟตั้งแต่ระยะเริ่มผลดอก ระยะดอกอ่อน - ดอกตูม - กลีบดอกโรย ถึงระยะผลอ่อนอายุ 2 เดือน
2. ระวังการทำลายของโรคสแค็บเมื่อผลส้มมีอายุ 2.5-3.5 เดือน
3. ระวังการทำลายของไรแดง ไรเหลืองส้ม ตั้งแต่ผลอ่อนอายุ 2 - 4 เดือน
4. ระวังการทำลายของโรคแคงเกอร์เมื่อผลส้มมีอายุ3.5-5 เดือน(โดยเฉพาะในฤดูฝน)
5. ระวังการทำลายของไรแดง ไรสนิม เมื่อผลส้มมีอายุ 7-9 เดือน
6. อย่าปล่อยให้ผลส้มติดผลมากเกินไป เพราะจะทำให้ผลส้มติดผลมากเกินไป เพราะจะทำให้ผลส้มมีขนาดเล็กและขนาดผลไม่สม่ำเสมอ (ไม่มีเบอร์) จำนวนผลส้มต่อต้นควรเหมาะสมกับขนาดและอายุของต้นส้ม
7. ให้ปุ๋ยหรือธาตุอาหารแก่ต้นส้มและผลส้ม ตั้งแต่ระยะเริ่มผลิยอดถึงก่อนการเก็บเกี่ยวอย่างน้อย 6 ครั้ง คือ
 - 7.1 เริ่มผลิยอดอ่อน
 - 7.2 ผลส้มอายุ 1 - 1.5 เดือน
 - 7.3 ผลส้มอายุ 2.5 - 3 เดือน
 - 7.4 ผลส้มอายุ 4 - 6 เดือน
 - 7.5 ผลส้มอายุ 7 - 8 เดือน
 - 7.6 ก่อนการเก็บ 45 - 50 วัน
8. ผลส้มที่มีขนาดใหญ่แต่น้ำหนักเบาและกากหยาบ มักเกิดการได้รับธาตุอาหารไม่สมดุล เช่น ได้รับธาตุไนโตรเจน (N) มาก โดยได้รับธาตุอื่น ๆ ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะธาตุโปแตสเซียม (K)

และธาตุแมกนีเซียม (Mg) ผลส้มที่มีรสขมมักเกิดการฉีดยาฆ่าเชื้อสารประกอบ คอปเปอร์บ่อยครั้ง หรือจำนวนมากเกินไปเมื่อผลส้มแก่ใกล้เก็บเกี่ยว

8. "รุ่น" ของส้มโชกุน

รุ่น	ผลยอด/ดอกบาน	เดือนที่เก็บเกี่ยว
1 (ส้มปี)	ธ.ค. - ม.ค./ ม.ค. - ก.พ.	ธ.ค. - ม.ค.
2 (ส้มตรุษจีน)	มี.ค. - พ.ค./ เม.ย.	ก.พ. - มี.ค.
3 (ส้มแข่งเมือง)	พ.ค./มิ.ย.	มี.ค. - เม.ย.
4 (ส้มสารทจีน)	ต.ค./พ.ย.	ส.ค. - ก.ย.

9. สาเหตุของการแตกของผลส้มโชกุนและการแก้ไข

การแตกของผลส้ม

1. เกิดเมื่อผลส้มอายุ 5-7 เดือน และเกิดกับส้มรุ่น 1
2. เกิดมากในระหว่างเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม
3. เกิดมากในแปลงปลูกที่มีสภาพดินเป็นดินเหนียว
4. เกิดกับต้นส้มที่ปลูกจากกิ่งตอนมากกว่าส้มต้นต่อ
5. เกิดมากกับแปลงปลูกที่ราบไม่ยกแนวร่องปลูก

สาเหตุของการแตก

1. ผลส้มได้รับน้ำ(ฝน)จำนวนมากเกินความต้องการ
2. เปลือกของผลส้มบางมาก
3. เปลือกของผลส้มด้านกันผลบางกว่าด้านขั้วผล
4. ผลส้มมีแผลซึ่งเกิดจากการทำลายของโรค/แมลง
5. ต้นส้มอยู่ในสภาพซึ่งผ่านภาวะเครียดน้ำ

การป้องกันแก้ไข

1. ควรใส่ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอกภายหลังจากการเก็บส้มรุ่น 1 หมด
2. การใส่ปุ๋ยเคมีในเดือน ม.ค./ก.พ./มี.ค./เม.ย. ควรใช้ สูตร 4:1:1
3. ควรให้ธาตุแคลเซียม แมกนีเซียม เพิ่มขึ้นในระยะผลอ่อน
4. ป้องกันโรคสแค็บและแคงเคอร์ เมื่ออายุผล 2.5และ5เดือน
5. ป้องกันการราทำลายของ มวนเขียว บนผลอายุ 4-6 เดือน
6. ห้ามตัดหรือตายหญ้าจนเตียน ในช่วงปลายเดือน ก.ค.-ส.ค.
7. ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ ในช่วงอายุผล 2-6 เดือน
8. ควรเลือกปลูกส้ม โดยใช้ต้นต่อให้เหมาะสมกับดิน/ชนิดส้ม
9. ควรฉีดยาป้องกันโรครา/เชื้อราในวัยผลอ่อน/ไวท้ออายุผล 4-6เดือน
10. หากให้ปุ๋ยทางใบในระยะผลอ่อน ควรใช้สูตร 2:1:1-6:1:1